Oświadczenie złożone
przez senator Ewę Monikę Kaliszuk
na 57. posiedzeniu Senatu
w dniu 22 kwietnia 2026 r.

Oświadczenie skierowane do minister edukacji Barbary Nowackiej

Szanowna Pani Ministro!

W związku z docierającymi do mnie sygnałami od rodziców dzieci z cukrzycą typu 1, a także szerzej, bo dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, które to sygnały dotyczą trudności w zapewnieniu tym dzieciom adekwatnego wsparcia w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych, zwracam się z uprzejmą prośbą o przedstawienie informacji na temat efektów oraz dalszych losów projektu pilotażowego pn. „Asystent ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – pilotaż".

Kwestia ta została ponownie bardzo wyraźnie podniesiona w dniu 10 kwietnia br. podczas zorganizowanego w Olsztynie seminarium „Dzieci z cukrzycą typu 1 w przedszkolach i szkołach podstawowych". W trakcie spotkania pracownicy naukowi Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego przedstawili wyniki oraz wnioski płynące z realizacji wskazanego projektu. Z zaprezentowanych analiz wynika, że wypracowane w jego ramach rozwiązania stanowią spójny i przemyślany model wsparcia dzieci wymagających szczególnej opieki w środowisku szkolnym.

W szczególności podkreślano, że standardy i narzędzia opracowane w projekcie mogą stanowić skuteczną odpowiedź na potrzeby nie tylko uczniów z niepełnosprawnościami, lecz także dzieci z przewlekłymi chorobami, w tym z cukrzycą typu 1. W tym kontekście należy zauważyć, że potrzeby zdrowotne dzieci, które determinują ich funkcjonowanie w środowisku szkolnym, powinny być traktowane jako element specjalnych potrzeb edukacyjnych, wymagających odpowiedniego wsparcia organizacyjnego i systemowego.

Jednocześnie przebieg seminarium – z udziałem ekspertów, lekarzy, dyrektorów szkół, nauczycieli oraz rodziców – pokazał jednoznacznie, że mimo istnienia rozwiązań wypracowanych w ramach pilotażu, system opieki nad dziećmi z cukrzycą oraz innymi chorobami przewlekłymi w szkołach i przedszkolach nadal nie ma charakteru systemowego.

Z moich dotychczasowych doświadczeń, w tym z odpowiedzi na wcześniejsze oświadczenia senatorskie, wynika, że obowiązujące przepisy prawa w tym zakresie istnieją, jednak ich praktyczne zastosowanie nie zapewnia dzieciom realnego i powszechnego wsparcia w placówkach edukacyjnych. W efekcie odpowiedzialność za organizację opieki w znacznym stopniu spoczywa na rodzicach, a dyrektorzy szkół i nauczyciele funkcjonują w warunkach niepewności prawnej, organizacyjnej i finansowej.

Z informacji, którymi dysponuję, wynika, że projekt „Asystent ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – pilotaż", realizowany w latach 2020–2023 w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, o wartości ponad 24 milionów zł, miał na celu wypracowanie standardu świadczenia usług asystenckich dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Zakładał on m.in. przygotowanie rekomendacji dotyczących zmian systemowych, w tym rozwiązań prawnych, organizacyjnych i finansowych.

Projekt odpowiadał na jasno zdiagnozowane problemy, takie jak brak wykwalifikowanych kadr wspierających uczniów, niedostateczne przygotowanie nauczycieli, brak standardów pracy asystenta oraz bariery organizacyjne i finansowe utrudniające zapewnienie wsparcia w szkołach ogólnodostępnych.

W związku z powyższym zwracam się z prośbą o udzielenie odpowiedzi na następujące pytania.

1. Jakie były całkowite środki finansowe przeznaczone na realizację projektu oraz w jaki sposób zostały one rozdysponowane?

2. Jakie są końcowe rezultaty projektu „Asystent ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – pilotaż", w szczególności w zakresie wypracowanego standardu usług asystenckich?

3. Czy opracowane w ramach projektu rekomendacje legislacyjne i organizacyjne zostały wdrożone lub jest planowane ich wdrożenie? Jeśli tak, to w jakim zakresie i w jakim horyzoncie czasowym?

4. Czy przygotowano rozwiązania systemowe umożliwiające trwałe finansowanie usług asystenckich dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w szczególności zdrowotnymi, w szkołach ogólnodostępnych?

5. Czy planowane jest wprowadzenie do systemu oświaty jednolitej formy wsparcia w postaci asystenta ucznia oraz określenie jego roli, kompetencji i zasad współpracy z kadrą pedagogiczną?

6. W jaki sposób wnioski z realizacji projektu zostały wykorzystane w kształtowaniu obecnych lub planowanych rozwiązań dotyczących edukacji włączającej, w szczególności w odniesieniu do uczniów wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w placówce, w tym z potrzebami zdrowotnymi?

W mojej ocenie wymieniony projekt ma istotny potencjał systemowy i może stanowić podstawę do wprowadzenia rozwiązań, które realnie poprawią dostępność edukacji dla dzieci wymagających szczególnego wsparcia, zarówno edukacyjnego, jak i dotyczącego potrzeb zdrowotnych.

Ewa Monika Kaliszuk
senator RP